

Rusmiddelpolitisk handlingsplan 2016 – 2020

Samlet strategi for det rusmiddelpolitiske arbeidet
i Bærum kommune
vedtatt av kommunestyret 22. juni 2016

Sammen skaper vi fremtiden

MANGFOLD - RAUSHET - BÆREKRAFT

INNHold

1. SAMMENDRAG:	2
1.1 BARN OG UNGE	3
1.2 BISTAND OG OMSORG	3
1.3 MILJØ, IDRETT OG KULTUR.....	4
1.4 FELLES	4
2. HOVEDUTFORDRINGER:	5
2.1 UNGE OG RUS	5
2.2 ØKENDE TOTAL KONSUM:.....	5
2.3 RUSMIDDELMISBRUK BLANT DE SOM BRUKER KOMMUNENS HELSE-, OMSORGS- OG VELFERDSTJENESTER.....	6
2.4 BEHOV FOR GJENNOMGANG AV BÆRUM KOMMUNES FORSKRIFT OM SALGS- OG SKJENKETIDER.	6
2.5 SIKRE ET RUSFRITT OG GODT ARBEIDSMILJØ BLANT ANSATTE I BÆRUM KOMMUNE	6
3. MÅL, STRATEGIER OG TILTAK FOR PERIODEN 2016 - 2020:	7
3.1 BARN SOM PÅRØRENDE	7
3.2 BARN, FORELDRE OG RUS	8
3.3 UNGDOM, FORELDRE OG RUS.....	8
3.4 VOKSNE OG RUS:	13
3.5 ET RUSFRITT OG GODT ARBEIDSMILJØ FOR ALLE ANSATTE I BÆRUM KOMMUNE.	17
4. BEVILLINGSPOLITISKE RETNINGSLINJER I BÆRUM KOMMUNE	18
4.1 PRAKSIS FOR SKJENKING PÅ STEDER SOM SELGER VARER OG TJENESTER	18
4.2 FOKUS PÅ VANDEL	19
4.3 SALGS- OG SKJENKEKONTROLLER – DIALOG OG HYPPIGHET	19
4.4 FORSKRIFT – FORETA EN REVISJON	20
4.5 BEVILLINGSPERIODE OG FORNYELSE	20
4.6 OPPSUMMERING, BEVILLING:.....	21

1. SAMMENDRAG:

Kommunen skal ha en rusmiddelpolitisk handlingsplan som skal rulleres hvert fjerde år, senest 30. juni året etter at nytt kommunestyret tiltrer. Alle salgs – og skjenkebevillinger er gjeldende til og med 30.6.16.

Rusmiddelproblemene er sammensatte, derfor må en slik plan være både tverrfaglig og tverretatlig, og omfatte alle sider av kommunens rusmiddelarbeid. Dette innebærer å ivareta alle typer forebyggende tiltak som bevillingspolitikk, folkehelsearbeidet, informasjonstiltak og holdningsskapende arbeid, samt oppfølging og rehabilitering av rusmiddelmisbrukere.

Hovedmålet med Rusmiddelpolitisk handlingsplan er å tydeliggjøre kommunens strategier for å motvirke avhengighet og negative konsekvenser av rusmiddelbruk, og å fremme en strukturert og helhetlig innsats på området. Det overordnede perspektivet i arbeidet er en ressursforskyvning fra rehabiliterende innsats til sterkere forebyggingsstrategier, tidlig innsats og lokal samordning av tjenester og tiltak. For arbeidet innen rusfeltet vil dette blant annet si å styrke muligheten for at barn skal vokse opp uten alkohol- eller narkotikamisbruk, og at den som har rusutfordringer får tidlig og tilstrekkelig hjelp for å kunne leve et verdig liv.

Hensikten med en slik plan er at kommunens rusmiddelpolitiske arbeid ses i sammenheng, samtidig som planen henger sammen med føringer i kommuneplanens samfunnsdel og vedtak i Handlingsprogram.

Rusmiddelpolitisk handlingsplan for perioden 2016 – 2020 er en forenklet rullering med mål, strategier og konkrete tiltak som skal gjennomføres i fire års perioden.

Ny rusmiddelpolitisk handlingsplan baserer seg på innspill fra felles seminar 26.1.16 om rusmiddelpolitisk handlingsplan for hovedutvalgene Barn og unge og Bistand og omsorg, og rådmannens egne forslag.

Ny rusmiddelpolitisk handlingsplan 2016 – 2020 foreslår å videreføre strategiene fra 2012- 2016 utvidet med to nye forslag:

Videreføre strategier:

1. Styrke tidlig innsats, samhandling og koordinering
2. Redusere totalkonsum av alkohol
3. Ha nulltoleranse for salg og skjenking til mindreårige
4. Bidra til økt livskvalitet for personer med rusmiddelproblemer eller rusmiddelavhengighet

Nye strategier:

5. Øke kompetanse om rusmidler og konsekvenser ved bruk av alkohol og andre rusmidler
6. Kartlegge omfang, typer og alvorlighetsgrad av rusmiddelmisbruk blant de som bruker kommunens helse-, omsorgs- og velferdstjenester i Bærum.

Sammendraget er strukturert etter den politiske hovedutvalgsstrukturen med hovedgrep og hoved/delmål for å gi en bedre oversikt. Bevillingspolitikken samt rusfritt og godt arbeidsmiljø for alle ansatte i kommunen er satt inn i en felles tabell.

I kapitlene beskrives hovedutfordringer, mål og konkrete tiltak som skal sikre at planen blir gjennomført i fire års perioden.

1.1 Barn og unge

Hovedgrep	Hoved/delmål
Tidlig innsats og forebygging	<ul style="list-style-type: none"> • Ansatte i grunnskole og barnehage har kompetanse til å identifisere og ivareta barn med rusavhengige foreldre og sørge for at barnet/familien får nødvendig oppfølging • Ansatte har kunnskap og kompetanse om bruk av rusmidler for å kunne iverksette tiltak mot foreldre til barn 0-6 år • Rusbruk hos barn og unge er redusert • Lærere og andre aktører i skolen har oppdatert kunnskap for å sikre en helhetlig og lik innsats i skolens undervisning. • Elever har økt kunnskap om rusmidler • Foreldre har økt bevissthet i å være tydelige og grensesettende i barns rusbruk • Styrket lavterskeltilbud til ungdom som står i fare for å utvikle et rusmisbruk (13-18 år) • Utvidet tilbud «Ungdomskontrakt» til ungdom 13-18 år • Bedret samarbeid med relevante aktører og nærliggende kommuner for å forebygge bruk av doping og prestasjonsfremmende midler
Mestring	<ul style="list-style-type: none"> • Begrenset skadeomfang samt videreutvikling hos unge som står i fare for eller har utviklet et rusmisbruk (selekterte og indikerte tiltak)
Medvirkning og involvering	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunen, fylkeskommunen og politiet styrker samarbeidet med rusforebygging på videregående skoler • Styrket rusfrie kultur- og fritidstiltak
Effektive tjenester	<ul style="list-style-type: none"> • Bedret statistikk og rapportering

1.2 Bistand og omsorg

Hovedgrep	Hoved/delmål
Tidlig innsats og forebygging	<ul style="list-style-type: none"> • Økt kunnskap, kompetanse og konsekvenser om rusmidler • Redusert bruk av rusmidler hos voksne (universelle tiltak) • Folkehelsearbeidet har senket totalkonsum av alkohol i kommunen
Mestring	<ul style="list-style-type: none"> • Bærum kommune har tjenester som bistår personer med rusmiddelproblemer eller rusmiddelavhengighet i å komme seg ut av sitt misbruk og bli integrert i samfunnet med størst mulig grad av selvstendighet, deltakelse og økt livskvalitet • Tilbyr hasjavvenning til unge voksne fra 18-30 år • Flere rusavhengige får en stabil og egnet bosituasjonen
Medvirkning og involvering	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunen skal sikre at tjenesteutøvelsen tar utgangspunkt i det som er viktig for brukers selv og brukerens ressurser • Den enkelte bruker medvirker i evaluering av sitt tjenestetilbud
Effektive tjenester	<ul style="list-style-type: none"> • Sikrer en bedre og systematisk kartlegging for å synliggjøre omfang og karakter av rusmiddelmisbruk blant de som bruker kommunens helse-, omsorgs- og velferdstjenester i Bærum

	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunen gir et forsvarlig omsorgstilbud til personer med rusmiddelproblemer • Bedre statistikk og rapportering
--	--

1.3 Miljø, idrett og kultur

Tidlig innsats og forebygging	<ul style="list-style-type: none"> • Folkehelsearbeidet har som mål å senke totalkonsumet av alkohol i samfunnet • Kommunen ivaretar de alkoholpolitiske hensyn både til barn, unge og voksne
Medvirkning og involvering	<ul style="list-style-type: none"> • Styrket rusfrie kultur- og fritidstiltak

1.4 Felles

Rusfritt arbeidsmiljø i Bærum kommune	<ul style="list-style-type: none"> • Ledere på alle nivåer har kunnskap om og benytter kommunens AKAN system • Ansatte har et rusfritt og godt arbeidsmiljø
Salgs- og skjenkebevillingene	<ul style="list-style-type: none"> • Bærum kommunes forskrift om salgs- og skjenketider er gjennomgått • Lov- og regelverk er mer brukervennlig for bransjen og fremhever hva som er kommunens regler

2. HOVEDUTFORDRINGER:

2.1 Unge og rus

Selv om alkoholforbruket blant ungdom er noe redusert, ligger Bærum over landsgjennomsnittet på bruk av rusmidler for denne målgruppen. Ny folkehelseprofil 2016 for Bærum viser at Bærum kommune ligger signifikant dårligere enn landet som helhet på antall ungdom som har drukket seg beruset i ungdomsskolen, med 18 prosent mot 14 prosent ellers i landet. I videregående skole øker det til 69 prosent i Bærum mot 56 prosent ellers i landet j.fr Ungdata undersøkelsen 2014.

Andelen unge i Bærum som svarer at de minst én gang de siste 12 måneder har «brukt hasj eller marihuana» øker fra fire prosent på ungdomsskolen, til 23 prosent på videregående skole. I landet for øvrig er tallene tre prosent på ungdomsskolen og ni prosent på videregående skoler. j.fr Ungdata undersøkelsen 2014. Dette stemmer overens med det utfordringsbildet politiet ser.

Politiet viser til at den største utfordringen med cannabis i dag er at de observerer bruk hos ungdom fra alle samfunnslag. Dette kan tyde på en generelt mer liberal holdning til cannabis hos de unge. Når det gjelder de unges alkoholdebut og bruk, ser politiet, basert på meldinger, uttrykkninger, oppdrag og samtaler, at det har holdt seg ganske stabilt de senere år. Politiet antar at det er store mørketall når det gjelder ungdoms alkoholbruk.

Politiet viser til at russetiden har blitt en større utfordring blant både russ og yngre ungdom. Det har vokst frem en «partykultur» i Bærum de siste årene. Det er viktig å jobbe proaktivt opp mot russ i forkant av russefeiringen.

Politiet mener at foreldre er de viktigste til å forebygge. De må være tydelige forbilder i forhold til rus, spesielt mot illegale rusmidler. Barna hører mer på foreldrene enn man tror. Foreldre må skaffe seg kunnskap for å være reelle diskusjonspartnere. (Budstikka 23.2.16)

Internett som marked for salg og kjøp av ulovlige rusmidlene fører til økt tilgjengelighet. Utviklingen med salg av narkotika på internett burde vies mer oppmerksomhet, mener avdeling for rusmiddelforskning ved Folkehelseinstituttet.

Kommunen har forpliktet seg til et tverrsektorielt samarbeid i regi av Konfliktrådets gjennomføring av Ungdomsstraff og Ungdomsoppfølging. Kommunens forebyggende tiltak skal samsvare med behov og dagens utfordringsbilde.

Ungdommen selv, representert ved Ungdommens kommunestyre (UKS), mener skolen formidler lite og subjektiv kunnskap om rus. De savner mer om de sosiologiske og fysiske aspektene rundt rusmidler. De vil ha mer informasjon om det juridiske rundt seksuelle overgrep og vold. UKS mener at de viktigste utfordringene ungdom har, er opplevelsen av å være ekskludert fra venner hvis man ikke drikker og er med på fester hvor det drikkes alkohol. Videre mener de at foreldre involverer seg lite. Ungdom ønsker også en god relasjon til politiet der dialog står i fokus.

2.2 Økende total konsum:

Ifølge KoRus øst har alkoholkonsumet blant voksne økt kraftig de siste 10-15 år, spesielt blant kvinner, studenter og eldre. Beruselse er forventet og akseptert.

Det er en liten nedgang på omsetting av alkohol i Norge på 0,09 liter pr. innbygger over 15 år fra 2014 til 2015. (SSB/ Aftenposten 10.3.15.). Blant ungdom økte alkoholforbruket i slutten av 1990-årene, men dette har flatet ut og er noe redusert de senere år. I likhet med dette viser SIRIUS sin rapport om rusmidler i Norge en liten økning i andel ungdom som oppgir å ha drukket alkohol fra 1995 til 1999/2003, mens det så har vært en nedgang etter dette.

<http://www.sirus.no/publikasjon/rusmidler-i-norge/2-alkohol/#toc18>

Kampanjeorganisasjonen «Av og til» viser til en økning på 40 prosent de siste årene som ikke bare skyldes at stordrikkere drikker mer, men det drikkes mer blant de som drikker liten eller middels mengde alkohol. (Sirus.no) Alkohol er blitt mer tilgjengelig og flere opplever alkohol som en naturlig del av hverdagen.

Folkehelsearbeidet har som mål å senke totalkonsumet av alkohol i samfunnet. Kommunen må ivareta de alkoholpolitiske hensyn både til barn og unge, samt mennesker med rusproblemer. I tillegg til de umiddelbare farene ved høy promille, vil høyt forbruk av alkohol over tid øke risikoen til flere alvorlige sykdommer og skade på organer som hjerne, lever og hjerte. Allerede ved å drikke ett eller to små glass vin daglig økes risikoen for flere kreftformer. (Helsedirektoratet)

2.3 Rusmiddelmisbruk blant de som bruker kommunens helse-, omsorgs- og velferdstjenester.

Kommunen skal tilby tjenester til personer som forblir rusavhengige gjennom et bolig-, helse og omsorgstilbud for å forbedre levekår og gi en verdig livssituasjon.

Politiet er bekymret for at eldre rusmisbrukere ikke får et tilrettelagt tilbud, spesielt de som ikke ønsker hjelp og er for syke til å innse sitt eget beste.

Opptrappingsplanen for rusfeltet krever en bedre og systematisk kartlegging for å synliggjøre omfang og karakter av rusmiddelmisbruk blant de som bruker kommunens helse-, omsorgs- og velferdstjenester i Bærum. Kommunen mangler et helhetlig kartleggingsverktøy for å kunne tilpasse tilbudet til personer med rusmiddel- og psykisk helseproblemer.

2.4 Behov for gjennomgang av Bærum kommunes forskrift om salgs- og skjenketider.

Det er behov for en gjennomgang av Bærum kommunes forskrift for salgs- og skjenketider for alkoholholdig drikk knyttet til skjenketider innen- og utendørs.

2.5 Sikre et rusfritt og godt arbeidsmiljø blant ansatte i Bærum kommune

Studier i Norge viser at ca. 10 – 15 prosent av ansatte har et risikofylt alkohol forbruk. Å forebygge og håndtere avhengighetsproblemer blant ansatte er viktig. Ledere i kommunen opplever det som krevende å gripe fatt i risikofylt rusmiddelbruk hos medarbeidere, kunne gjennomføre den nødvendige samtalen og følge opp saken videre.

3. MÅL, STRATEGIER OG TILTAK FOR PERIODEN 2016 - 2020:

3.1 Barn som pårørende

Hovedmål: Ansatte i skole og barnehage har kompetanse til å identifisere og ivareta barn med rusavhengige foreldre og sørge for at barnet/familien får nødvendig oppfølging.

Rusmisbruk hos foreldre er en stor belastning for barna. Mange barn føler ansvar for yngre søsken, dekke over for mor eller far og sørge for å gjøre oppgaver som de voksne skulle ha utført.

Flere barn vokser opp med rusavhengige foreldre i Bærum. Barn som vokser opp i en familie hvor en eller begge voksne har et rusmiddelproblem, har større risiko enn andre barn for å utvikle egne psykiske og fysiske helseproblemer, og å utvikle atferdsproblemer. Noen fellestrekk går igjen; angst/uro, bekymring og skyldfølelse. Sinne/irritasjon og utagering. Skoleproblemer og konsentrasjonsvansker, søvnproblemer.

Tidlig hjelp kan være avgjørende for hvordan barna utvikler seg. Derfor er det avgjørende at ansatte i barnehage og skole som er tette på barnet/foreldre har kompetanse på hva de skal se etter og hvordan de skal gå fram ved bekymring om rusmisbruk hos barnets pårørende. De som omgås barna må kjenne til de ulike hjelpeinstansene som finnes for barn som pårørende.

Barnehagekontoret, barnevernet, PPT og psykisk helse tilbyr et kompetanseprogram for alle barnehagene: «Små barn i risiko- styrket kompetanse hos pedagogisk personale».

Skolepersonell bør ha kunnskap om dette og det anbefales at en ressursperson på hver skole har en spesifikk kompetanse på å identifisere disse barna og ha kunnskap om hvordan man best kan gå fram for å hjelpe barnet/familien. Ressurspersonen kan gi opplæring, råd og veiledning internt på sin skole, slik at lærere og andre ansatte bevisstgjøres på hvilke signaler de skal se etter hos barnet.

Ansatte i skole og barnehager bør også informeres om arbeidet med å styrke samhandlingen mellom kommunale instanser på dette feltet og kommunens tilbud til barn som pårørende.

Kommunen mangler en pålitelig oversikt over hvor mange barn som er pårørende i Bærum kommune. Per dags dato har ikke kommunen et godt system for å registrere antall mindreårige barn hver enkelt pasient har. Pleie og omsorg og Helse og sosial er i ferd med å innføre et nytt journalsystem (Profil) hvor det må sikres oversikt over antall barn som pårørende og at relevante data kan tas ut av fagsystemet i form av statistikk/rapporter ved behov.

Tiltak: Opplæring til ressursperson(er) på hver skole og barnehage

Gi råd og hjelp om hva ansatte skal se etter og hvordan de skal gå fram ved bekymring for å sørge for hjelp til barn/unge/familier med rusavhengige foreldre

Ansvar: Barnehage, grunnskolen, Helsetjenester barn og unge og rustjenesten

Tiltak: Lage oversikt over hvor mange barn som er pårørende i kommunen

Ansvar: Pleie og omsorg, Helse og sosial og Barne- og ungdomstjenesten

3.2 Barn, foreldre og rus

Delmål: Ansatte har kunnskap og kompetanse om bruk av rusmidler for å kunne iverksette tiltak mot foreldre til barn 0-6 år

Holdninger til bruk av rusmidler må diskuteres med foreldre tidlig. Både bevissthet om eget bruk og hvilken påvirkning de har på sine barn. I helsestasjonsvirksomheten må det legges vekt på informasjon og kartlegging av rusbruk.

For å sette rusrelaterte temaer på dagsorden er det viktig å ta opp temaet rutinemessig på hjemmebesøk, og på faste konsultasjoner med barn og foreldre. Bruk av TWEAK (Tolerance, Worries, Eye-opener, Amnesia og C(K)ut down med norsk kartleggings skjema), et verktøy for å kartlegge bruken av alkohol og andre rusmidler, og danner grunnlag for samtaler med gravide på helsestasjonen. Det vil bidra til en tidlig bevisstgjøring hos nye foreldre.

Ved at helsestasjonen videre følger opp med samtaler om holdninger og bruk av rusmidler vil bidra til en bevisstgjøring om foreldres eget rusbruk og deres påvirkning på barna. Dette vil danne basis for deres foreldreskap gjennom barne- og ungdomsalderen.

Avdekking av rusrelaterte problemer handler om årvåkenhet og sensitivitet for barns signaler og foreldres atferd. Tilstrekkelig kompetanse på utforskning som omfatter rusbruk/ misbruk og konsekvenser for barn må tilføres jordmødre og helsesøstre slik at en slik utforskning kan gjennomføres på en naturlig, ikke-konfronterende måte.

Kompetansesenter rus - Midt Norge har oppsummert aktuelle rusforebyggende tiltak som kan vurderes for bruk i helsestasjonsvirksomheten. Et gjennomgående element i tiltakene er at innsatsen rettes mot å gi foreldre forståelse, ferdigheter og kompetanse til å se barns behov og utøve god omsorg og kommunikasjon med sine barn.

Spesifikke virksomme rustiltak som skal gjennomføres er Barn i Rusfamilier (BIR) og TIGRIS (Tidlig intervensjon i forhold til rusmiddelbruk i graviditet og småbarnsperiode).

Tiltak: Øke foreldre til barn sin kunnskap om bruk av rusmidler

- Barn i Rusfamilier (BIR)
- TIGRIS (Tidlig intervensjon i forhold til rusmiddelbruk i graviditet og småbarnsperiode)

Ansvar: Helsestasjon

3.3 Ungdom, foreldre og rus.

Hovedmål: Rusbruk hos barn og unge er redusert (universelle tiltak).

Delmål ved ny ungdomsundersøkelse i 2017:

- Andel ungdom som har drukket seg beruset har ikke økt siden Ungdata undersøkelsen 2014.

- Andelen unge i Bærum som svarer at de minst én gang siste 12 måneder har «brukt hasj eller marihuana» har ikke økt siden Ungdata undersøkelsen 2014.

Delmål ved ny ungdomsundersøkelse i 2020:

- Andel unge som har vært beruset reduseres mot landets gjennomsnitt.
- Andelen unge i Bærum som svarer at de minst én gang siste 12 måneder har «brukt hasj eller marihuana» reduseres mot landets gjennomsnitt.

Samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak, SLT, skal ivareta koordineringen av det tverrfaglige samarbeidet rettet mot barn og unge. SLT koordinator har ansvar for å koordinere rusforebyggende tiltak på tvers av kommune, politi, stat og fylkeskommunen i aldersgruppen 12-18/23 år. Som et ledd i oppfølgingen av resultatene til ungdomsundersøkelsen har SLT nettverket, sammen med politiet, kartlagt nåværende tiltak på systemnivå og vurdert ulike nye rusforebyggende tiltak. Kompetansesenter rus region Øst (KoRus Øst) har deltatt i prosessen.

Skolen er en viktig arena for universelt rusforebyggende arbeid. Skolens innsats skal styrkes gjennom et tverrfaglig samarbeid med øvrige barne- og ungdomstjenester. Skolens plan for det rusforebyggende arbeidet skal inneholde en helhetlig tilnærming til rusforebygging i skolen og er en tredelt strategi som skal innbefatte tiltak som retter seg mot lærere, elever og foreldre. Videre skal det komme tydelig frem hvem på den enkelte skole som har ansvar for å gjennomføre de ulike tiltakene.

Tiltak:

- Felles overordnet plan for det rusforebyggende arbeidet i ungdomsskolene
- Hver ungdomsskole utnevner en person med ansvar for gjennomføringen av planen

Ansvar: Skole og SLT koordinator i samarbeid med: KoRus Øst

Delmål: Lærere og andre aktører i skolen har oppdatert kunnskap for å sikre en helhetlig og lik innsats i skolens undervisning. Elever har økt kunnskap om rusmidler.

I opplæringslovens § 9a heter det at alle elever i grunnskole og videregående opplæring har rett til et godt fysisk og psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring. Samtidig plikter alle skoler, gjennom lærerplanens kompetansemål, å gi undervisning om rusmidler og skadevirkninger på 7-10. trinn i samfunnsfag, RLE og naturfag.

Rusforebygging rettet mot elever, integrert i relevante skolefag forutsetter, at lærere i disse fagene innehar tilstrekkelig kompetanse på feltet. Kompetanseheving vil først og fremst skje ved bruk av læringsaktiviteter og støttemateriell. Noen faggrupper i skolen, som miljøarbeidere, sosiallærere og helsesøstre, er viktige ressurser å spille på i det rusforebyggende arbeidet både i undervisning, samt i avdekking og håndtering av rusmisbruk.

Tiltak: Øke kompetanse hos lærere og andre aktører i skolen.

- Det gis kompetanseheving i aktuelle læringsaktiviteter og støttemateriell til bruk i undervisningen i relevante fag
- Det gjennomføres systematisk rusforebyggende undervisning til elevene

- Hver skole skal ha tilstrekkelig kompetanse for å avdekke rusproblematikk

Ansvar: Skole, SLT koordinatore i samarbeid med KoRus Øst

Tiltak: Øke elevenes kunnskap om rusforebygging

- Elevene skal motta oppdatert undervisning om rusmidler og skadevirkninger på 7-10. trinn i relevante fag

Ansvar: Skole

Delmål: Foreldre har økt bevissthet i å være tydelige og grensesettende i barns rusbruk.

Forskning gir støtte til at foreldre har en særdeles viktig rolle i forebygging av rusbruk hos sine barn i ungdomstiden. Videre at ungdom i høy grad lar seg påvirke av hva foreldre formidler gjennom ord, handlinger og holdninger.

Ungdata undersøkelsen 2014 viser at blant ungdom i 10. klasse opplever 13 prosent å få aksept for alkoholbruk fra foreldrene, mens 21 prosent ikke vet om foreldrene har regler for alkoholbruk. Tallene synliggjør viktigheten av et godt foreldresamarbeid.

KoRus Øst er ansvarlig for det foreldrerettede forebyggingsprogrammet «Utsett». Formålet med programmet er å utsette ungdoms alkoholdebut og å bidra til å styrke foreldrene i grensesetting. Programmet har også til hensikt å redusere bruk av cannabis ved å bevisstgjøre foreldre om bruk og skadevirkninger. I tillegg opplyses det om internett som marked for illegale rusmidler. Programmet er utarbeidet for foreldre til barn på 8.- 10. trinn. KoRus Øst har integrert tall fra Ungdata undersøkelsen 2014 i Bærum i foreldreforedraget. En viktig del av programmet er å tilrettelegge for at foreldre kan sette felles regler og grenser for sine barn. Disse beskrives i en skriftlig overenskomst utarbeidet av foreldrene.

Miljøarbeidere, sosiallærere, avdelingsledere, helsesøstre, politiet, utekontakten, ungdom og fritid har deltatt på opplæring i «Utsett». Det er disse personene som skal holde foredragene på skolene.

Det arbeides med et tilbud til kommende 8. klasse foreldre basert på overgangen fra barne- til ungdomsskole.

Tiltak: Rusforebygging rettet mot foreldre

- Foreldreforedraget «Utsett» blir implementert på alle skoler i Bærum på 8-10 trinn.

Ansvar: Skole, SLT koordinatore i samarbeid med KoRus Øst, Ungdom og fritid og Helsetjenester barn og unge.

Delmål: Kommunen, fylkeskommunen og politiet styrker samarbeidet med rusforebygging på videregående skoler.

Fylkeskommunen er representert i SLT samarbeidet. Elever på videregående skole er også ungdom i Bærum kommune og faller inn under målgruppen til flere tjenester i kommunen. Kommunen har innledet et samarbeid med fylkeskommunen for å se om «Utsett» kan tilpasses og brukes i videregående skole. Kommunen ønsker å bidra til å få på plass et likt og systemisert tilbud til videregående skoler i Bærum.

Kommunen samarbeider med politiet rundt organiserte og uorganiserte russtreff, samt organiserte tilstelninger («revy fester/bli kjent fester») for elever på videregående skole. Videre bør det vurderes å tilrettelegge for møter mellom ungdom og voksne i kommunen som har et fokus på det rus- og helseforebyggende arbeidet, som f.eks. russemøte mellom rusen og kommunen.

Tiltak: Rusforebygging på videregående skoler

- Nedsette en arbeidsgruppe som skal vurdere og systematisere det rusforebyggende arbeidet i videregående skole opp mot elever, foreldre og lærere

Ansvar: SLT koordinator og SLT koordineringsgruppen i samarbeid med KoRus Øst

Tiltak: Trygge russetiden, begrense skadeomfang, og hindre deltakelse blant mindreårige

- Styrke samarbeidet med politiet rundt organiserte og uorganiserte russtreff, samt organiserte tilstelninger («revy fester/bli kjent fester»)
- Gå i dialog med målgruppen vedrørende begrensning av skadeomfang

Ansvar: SLT koordinator og SLT koordineringsgruppen

Tiltak: Involvere ungdom løpende i det rusforebyggende arbeidet.

- SLT og politiet inviteres inn i formannskapet til UKS en gang i halvåret eller ved behov, for å drøfte utfordringsbildet og samarbeid rundt konkrete arrangement for ungdom
- Involvere ungdom med i det rusforebyggende arbeidet

Ansvar: Administrasjon og berørte tjenester i barne- og ungdomstjenester

Delmål: Styrket rusfrie kultur- og fritidstiltak.

Kommunen må bidra sammen med andre frivillige organisasjoner til flere forebyggende kultur- og fritidstiltak, økt støtte til alkoholfrie arrangementer og flere kommunale fritidstilbud. I dette arbeidet er brukermedvirkningen i dialog med ungdom en viktig faktor.

Kommunen ønsker å nå de ungdommene som melder seg ut av dagens fritidstilbud, og heller velger å ruse seg.

Tiltak: Videreutvikle rusfrie arrangementer

- Skape nye møteplasser i samarbeid og dialog med målgruppen, der ungdom som har meldt seg ut av det ordinære tilbud er hovedsamarbeidspartner.

Ansvar: Ungdom og Fritid og SLT koordinator

Hovedmål: Begrenset skadeomfang samt videreutvikling hos unge som står i fare for eller har utviklet et rusmisbruk (selekterte og indikerte tiltak).

Det er viktig å styrke den tidlige innsatsen og samhandlingen på tvers av tjenestene rettet mot sårbare grupper som står i fare for eller har utviklet et rusmisbruk. Forebyggende arbeid og tidlig innsats videreføres i ny plan, men med økt innsats mot ungdom det allerede er knyttet en bekymring til, som faller utenfor samt ikke opplever mestring og/eller tilhørighet.

Del mål: Styrket lavterskeltilbud til ungdom som står i fare for å utvikle et rusmisbruk (13-18 år)

Det rapporteres både fra rustjenesten og Helsetjenester barn og unge at det er manglende kapasitet og kompetanse til å følge opp ungdom som er i ferd med å utvikle et alvorlig rusproblem. For ungdom under 18 år har man kun tiltaket «Ungdomskontrakt».

Tilbudet til helsetjenester barn og unge samt ungdom og fritid, skal i likhet med rustjenestens tilbud til unge rusmisbrukere fra 18 år, bygge på Hasjavveningsprogram (HAP) som metode. Det skal brukes for å styrke lavterskeltilbud til ungdom samt samtaletilbudet til unge med rusproblematikk og deres foresatte.

Tiltak: Styrke lavterskeltilbud til ungdom

- Ressursteam for ungdom utvides og videreutvikles til å arbeide opp mot foresatte og enkeltindivider i det rusforebyggende arbeidet

Ansvar: Helsetjenester barn og unge og ungdom og fritid ved utekontakten

Tiltak: Styrke samtaletilbudet til unge med rusproblematikk

- Medarbeidere fra relevante tjenester kurses i HAP

Ansvar: Helsetjenester barn og unge, ungdom og fritid ved utekontakten, rustjenesten, SLT koordineringsgruppen.

I samarbeid med: Fylkesmannen i Oslo og Akershus.

Tiltak: Utarbeide en oversikt over kommunens rusforebyggende tilbud til personer under 18 år som distribueres i samarbeid med egne tjenester og politiet.

Ansvar: SLT koordineringsgruppen og politiet

Delmål: Utvidet tilbud «Ungdomskontrakt» til ungdom 13-18 år.

Ungdomskontrakt er et rusforebyggende tiltak som retter seg mot ungdom i alderen 15-18 år som blir tatt av politiet første gang i påvirket tilstand eller i besittelse av forbudte rusmidler. Det inngås en kontrakt som innebærer urinprøvetesting 14-16 ganger i løpet av et år. Ved negative prøver i denne perioden unngår ungdommen et forenklet forelegg.

Ungdom som ønsker å teste seg for ulovlige rusmidler opp til 23 år kan inngå en Frivillig kontrakt.

Tiltaket finansieres av statlig tilskuddsordning med ca. 50 prosent egenfinansiering.

Tiltak: Utvidet tilbud «Ungdomskontrakt» til ungdom 13-18 år.

- Ungdomskontrakt utvides til 1,8 stilling med 50 prosent statlig finansiering

Ansvar: Helsetjenester barn og unge.

Delmål: Bedret samarbeid med relevante aktører og nærliggende kommuner for å forebygge bruk av doping og prestasjonsfremmende midler.

Stortingsmelding nr. 30 (2011- 2012) Se meg! — alkohol – narkotika – doping plasserer ansvaret for å forebygge doping til den enkelte kommune, som del av arbeidet med rus for øvrig. Den forebyggende innsatsen vil langt på vei være lik både hva gjelder målgruppe og aktører, og forebygging av dopingbruk skal integreres i allerede etablerte strukturer.

Tall fra ungdomsundersøkelsen viser at bruk av doping er relativt marginal blant ungdom. Kun to prosent på ungdomsskolen og en prosent på videregående sier at de har brukt doping. Samtidig viser ungdomsundersøkelsen at 33 prosent på VG3 kjenner noen som har brukt doping. Samme undersøkelse viser at mange ungdommer opplever et stort press i form av å ha en perfekt kropp og et perfekt utseende. Stortingsmelding nr. 30 peker på at dopingbruk kan kobles direkte til den generelle kroppsfixeringen i dagens samfunn.

Tiltak:

- Kartlegge utfordringsbildet opp mot doping og prestasjonsfremmende midler og vurdere tiltak samt samarbeidspartnere/kommuner

Ansvar: SLT koordinator, helsetjenester barn og unge, ungdom og fritid i samarbeid med politiet

Delmål: Bedre statistikk og rapportering

Kommunen må ta en aktiv rolle i å fremskaffe bedre dokumentasjon og oversikt om forekomst, målgrupper, mål med definerte nøkkeltall og tettere rapportering om oppfølging av mål og tiltakspunkter i planen.

Ungdata undersøkelsen fra 2014 er kommunens største kilde til ungdommens selvrapporterte bruk av blant annet rus. Det er viktig at Ungdata undersøkelsen gjennomføres hvert tredje år, både for å ha ny dokumentasjon og bedre statistikk, men også for å ha et sammenligningsgrunnlag for å se utviklingen over tid og om iverksatte tiltak virker.

Tiltak:

- Dokumentasjon, oversikt og rapportering for å vise resultater av tiltak i planen

Ansvar: Koordineringsgruppen rusmiddelpolitisk handlingsplan

3.4 Voksne og rus:

Hovedmål: Redusert bruk av rusmidler hos voksne (universelle tiltak).

Delmål: Folkehelsearbeidet skal senke totalkonsum av alkohol i kommunen.

Kommunen må ivareta de alkoholpolitiske hensyn til den voksne befolkningen. Alderen 50 – 70 år er den livsperioden med høyeste alkoholkonsum. Disse er i høyrisikogruppen for alkoholrelaterte sykdommer som kan frata dem mange år med god livskvalitet. (Sirius.no)

Delmål: Økt bevissthet om alkoholbruk i befolkningen

Alkoholfrie soner er velprøvd metodikk / kommunikasjonsplattform i det allmennforebyggende arbeid og det finnes forsknings- og erfaringsbasert metodikk og materiell som kommunen kan ta

i bruk. Forskning viser at alkoholfrie soner fungerer som en kjærkommen mulighet til god kommunikasjon, åpen dialog om et vanskelig tema og som ikke oppfattes som moraliserende. (Universitet i Tromsø om Av-og-til Lokalt).

Av-og-til (tidligere Alkokutt) har definert situasjoner og soner der alkohol ikke har en plass. Det er fordi alkohol i disse sonene kan føre til risiko, skade eller kan være en ulempe for andre. De alkoholfrie sonene ivaretar på mange måter en rekke av de mest positive sidene ved den norske drikkekulturen, blant annet at alkohol ikke er en del av dagliglivet og at arbeidsliv og samvær stort sett preges av rusfrihet. Av-og-til tilbys ulikt skriftlig materiell og «give-aways» som kan brukes lokalt i kombinasjon med nasjonale kampanjer med stor synlighet.

Tiltak:

- Etablere alkoholfrie soner i kommunen
- Kommunen deltar i nasjonale bevisstgjøringskampanjer fra Alkokutt
- Alle fastleger snakker med sine pasienter om alkoholforbruk

Ansvar: Helsetjenesten ved folkehelse i samarbeid med kommunikasjonsenheten og andre tjenester. Fastlegene.

Kommunen skal ha tjenester til personer som forblir rusavhengig gjennom et bolig-, helse- og omsorgstilbud for å forbedre levekår og gi en verdig livssituasjon. Kommunen skal utvikle tiltak rettet mot rusavhengiges familie og pårørende og samhandle, samordne og koordinere tjenester for målgruppen.

Del mål: Flere rusavhengige får en stabil og egnet bosituasjonen.

Erfaring viser at deler av denne målgruppen ikke alltid egner seg for plass i kommunens ordinære velferdsboliger eller bo- og behandlingssentre grunnet fortsatt aktiv rusbruk og utfordrende atferd. De har store utfordringer med å tilpasse seg et ordinært bomiljø. En del rusavhengige har stor turnover i boligmarkedet av ulike årsaker; økonomi, husbråk, forholder seg ikke til husregler, vold og trusler. Det var 38 rusmisbrukere som var bostedsløse ved utgangen av 2015.

Dette fører til et økt behov for tilpassede boliger, med ulike kommunale tjenester for denne gruppen. Rådmannen gjennomfører en egen behovsanalyse for velferdsboliger i løpet av 2016.

Tiltak: Etablere ulike botilbud til etablerte rusmisbrukere.

- Skjermet botilbud til personer med langvarige rusavhengige med svak rusmestring.
- Bemannet bo- og omsorgstilbud til personer med langvarig rusavhengighet, psykiske helsevansker og redusert somatisk helsetilstand.

Ansvar: Seksjon psykisk helse og rus

Del mål: Bærum kommune har tjenester som bistår personer med rusmiddelproblemer eller rusmiddelavhengighet i å komme seg ut av sitt misbruk og bli integrert i samfunnet med størst mulig grad av selvstendighet, deltakelse og økt livskvalitet.

Tiltak: Kommunen skal ha en lett tilgjengelig tjeneste å henvende seg til hvor brukere og pårørende opplever at de møter et variert og helhetlig tjenesteapparat. (jmf. opptrappingsplanen 2016-2020).

- Lavterskel helseavdeling som yter helsehjelp eller bidrar til at rusmiddelbrukere mottar den helsehjelp de er i behov av
- Oppfølgingstjenesten psykisk helse og rus tilbyr oppfølging og aktivitet til brukere med rusproblematikk inklusiv brukere i LAR (Legemiddelassistert rehabilitering)

Ansvar: Seksjon psykisk helse og rus

Del mål: Kommunen sikrer at tjenesteutøvelsen tar utgangspunkt i det som er viktig for brukers selv og brukerens ressurser.

Delmål: Den enkelte bruker medvirker i evaluering av sitt tjenestetilbud.

Aktiv involvering av brukeren i valg av behandling og tjenester er en demokratisk rettighet og en politisk og faglig målsetting. Pasienter og brukere har rett til å medvirke, og tjenestene har plikt til å involvere pasienter og brukere i undersøkelse, behandling og valg av tjenestetilbud. Fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet er aktiv involvering av brukere og pasienter et bærende element.

For å nå dette målet er meningsfull aktivitet og arbeid sentrale elementer. Mange brukere fastslår at noe av det viktigste våre tjenester bidrar til er at personer med psykisk helse- og/eller rusproblemer har en jobb de kan mestre.

Tiltak: Alle brukere får tilbud om Individuell Plan.

- Opprettholde og videreutvikle differensierte aktivitetstilbud til personer med rusproblematikk
- Etablere individuell jobbstøtte (IPS) for personer med rusproblematikk

Ansvar: Seksjon psykisk helse og rus

Del mål: Sikrer en bedre og systematisk kartlegging for å synliggjøre omfang og karakter av rusmiddelmisbruk blant de som bruker kommunens helse-, omsorgs- og velferdstjenester i Bærum.

Brukerplan brukes for å kunne gjøre en bedre og systematisk kartlegging for å synliggjøre omfang og karakter av rusmiddelmisbruk blant de som bruker kommunens helse-, omsorgs- og velferdstjenester. Brukerplan er et evalueringsverktøy for å måle effekt av de tjenester brukere mottar. Opplysninger om kjønn, alder og barn kartlegges. Videre kartlegges funksjonsnivået på åtte områder på en tredelt skala som angir alvorlighetsgraden. Et samlet funksjonsnivå beregnes ut fra en vektning av de åtte områdenes betydning for variasjonen i rusmiddelbruk. Analysen av dataene foretas av KORFOR.(Regionalt Kompetansesenter for rusmiddelforskning i helse Vest)

Tiltak: Bærum kommune innfører Brukerplan som kartleggingsverktøy

- Gjøres innen rus og psykisk helse, med mål om implementering i NAV i løpet av planperioden.
- På sikt ønskelig med delaktighet fra fastlegene.

Ansvar: Seksjon psykisk helse og rus, NAV

Del mål: Kommunen gir et forsvarlig omsorgstilbud til personer med rusmiddelproblemer

Kommunens rustjeneste ser et økende omfang av rusrelaterte skader som medfører tidlig aldring. Personer med rusmiddelproblemer eller rusmiddelavhengighet bosatt i kommunen har rett på å motta helsefaglig oppfølging fra kommunen.

Der det er behov for mer tilrettelagte tilbud, bør det utvikles i et samarbeid mellom hjemmebaserte tjenester og rustjenesten. Kommunen vil trenge å ha et tilpasset døgntilbud til denne gruppen som kan ha en utfordrende atferd.

Rustjenestens helseavdeling, en gatenær tjeneste, som er lett tilgjengelig og synlig, kartlegger helsetilstanden til den enkelte og påser at det gis riktig og nødvendig helsehjelp i samarbeid med fastlege og legevakt.

Rustjenestens helseavdeling vil kunne etablere samarbeid med de øvrige helsetjenestene i kommunen som for eksempel hjemmesykepleie, legevakt, fastleger, apotek, samt Voksen psykiatrisk poliklinikk (DPS) og Bærum Sykehus som følge av samhandlingsreformen.

Det må være et tilbud som raskt iverksettes når rusmisbrukere ønsker seg ut av sitt misbruk, ønsker å redusere sitt konsum og ønsker å endre sitt drikkemønster.

Regjeringen varslet i Meld. St. 26 (2014–2015) Fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet, at plikten til å ha kommunalt døgntilbud for øyeblikkelig hjelp også skal omfatte mennesker med psykisk helse- og/eller rusproblemer.

Kommunenes plikt til å tilby innbyggere døgntilbud for øyeblikkelig hjelp for psykisk helse og rus trer i kraft fra 2017. Innbyggere med psykiske lidelser eller rusavhengighet skal sikres likeverdig tilgang til helsetjenester, også øyeblikkelig hjelp døgnoophold.

For pasienter i psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling er det ifølge SINTEF (norsk forskningskonsern) et betydelig potensial for å unngå innleggelser gjennom etablering av gode kommunale tilbud.

Tiltak:

- Utvikle tilrettelagte tilbud i samarbeid med hjemmebaserte tjenester.
- Opprettholde en gatenær tjeneste, som er lett tilgjengelig og synlig,
- Etablere samarbeid med de øvrige helsetjenestene i kommunen som følge av samhandlingsreformen.
- Sikre et tilbud som raskt iverksettes når rusmisbrukere ønsker seg ut av sitt misbruk, redusere sitt konsum eller endre sitt drikkemønster.
- Etablere KAD og omsorgsplasser som er brukerstyrte for målgruppen i løpet av 2017.

3.5 Et rusfritt og godt arbeidsmiljø for alle ansatte i Bærum kommune.

Mål: Ledere på alle nivåer har kunnskap om og benytter kommunens AKAN system, j.fr alkoholpolitiske retningslinjer

Mål: Ansatte har et rusfritt og godt arbeidsmiljø

Det er fattet et vedtak i Arbeidsmiljø utvalget, AMU i 2015 hvor Bærum kommune har forpliktet seg til et AKAN (Arbeidslivets kompetansesenter for rus og avhengighetsproblematikk) system som gjelder for samtlige ansatte, som har arbeidsavtale med Bærum kommune, på alle nivåer.

Det er nødvendig å øke kompetansen hos ledere og ansatte i kommunen.

Tiltak:

- Alkoholservering på tilstelninger kommunen arrangerer, gjøres i moderate/forsiktede former.
- Medarbeidere viser måtehold og en atferd som ikke går ut over Bærum kommunes omdømme.
- Gjennomføre en elektronisk undersøkelse hos ledere for å kartlegge status

Ansvar: Ledere på alle nivåer og ansatte

4. BEVILLINGSPOLITISKE RETNINGSLINJER I BÆRUM KOMMUNE

Hovedmål: Lov- og regelverk er mer brukervennlig for bransjen og fremhever hva som er kommunens regler.

Inkludert i arbeidet med dialog med bransjen anser rådmannen det som viktig å gjøre lov- og regelverk mer brukervennlig. En teknisk rydding av de bevillingspolitiske retningslinjer er positivt forsterkende i dette arbeidet. Det er viktig å fremheve reglene for Bærum kommune. Det er ikke nødvendig å ha med regler som fremgår av nasjonalt lovverk i Bærums Bevillingspolitiske retningslinjer, rådmannen har derfor fjernet disse.

Videre finner rådmannen det naturlig å fjerne taket på at det ikke er tillatt med mer enn 20 ambulerende skjenkebevillinger per dag i kommunen. Tiden har løpt fra dette forbudet. Det har ikke praktisk betydning og det er ønskelig at de som trenger å søke om bevilling faktisk gjør dette fremfor å bryte loven.

Kommunestyret har tidligere vedtatt at rådmannen fremmer en årlig orienteringssak på bevillingsområdet. Dette tas inn i retningslinjene punkt 3.3.

Forslag til Bevillingspolitiske retningslinjer er vedlagt.

4.1 Praksis for skjenking på steder som selger varer og tjenester

Rådmannen ser en økning i antallet søknader om skjenkebevilling fra butikker i detaljvarehandelen, som ønsker å tilby skjenking på kundearrangementer i åpningstiden. Formålet synes å være markedsføring og økt kundetilfredshet, gjerne i forbindelse med merkedager, jubileum, «damekveld».

Rådmannen ser det som viktig at kommunen legger til rette for alkoholfrie arenaer. Organisasjonen AV-OG-TIL skriver: «Det generelle bildet, når det gjelder alkoholbruken i Norge, er at alkoholkonsumet øker, alkohol er blitt mer tilgjengelig og flere opplever alkohol som en naturlig del av hverdagen.» Folkehelsearbeidet har som mål å senke totalkonsumet av alkohol i samfunnet. Kommunen må ivareta de alkoholpolitiske hensyn både til barn og unge og mennesker med rusproblemer. Rådmannen mener at kunder bør kunne dra på handleturn uten å bli spontant eksponert for og tilbudt skjenking, på arenaer der dette tradisjonelt ikke har vært vanlig.

Rådmannen ønsker å innføre en praksis der salg av varer som for eksempel møbler, klær og interiør i ordinær åpningstid foregår uten at selger tilbyr alkohol. Hensynet til at en person med rusproblemer skal unngå å bli tilbudt alkohol på uventede og nye arenaer i dagliglivet, bør veie tyngre enn hensynet til detaljhandelens behov for skjenking av alkohol til kunder i ordinær åpningstid. Tilsvarende bør hensynet til barn og unge veie tungt. Barn og unge påvirkes av samfunnets holdninger til alkohol, som senere preger deres alkoholbruk som voksne.

Rådmannen ønsker å opprettholde praksisen med at detaljhandelen kan søke om skjenkebevilling etter ordinær åpningstid slik at kundearrangementer der alkohol skal tilbys holdes da. Dette er en type arrangementer man oppsøker mer målrettet enn en tilfeldig spontan

handletur. Det er da ikke tilstrekkelig at butikken stenger tidligere enn normalt for å avholde arrangementet. Butikken må søke om skjenkebevilling for enkeltanledninger.

Oslo kommune har i flere år ført en praksis som nevnt over. Asker kommune har ingen praksis. Rådmannen anser det som formålstjenlig å ha like regler som Oslo på dette området.

Rådmannen foreslår å opprettholde praksisen med å tillate skjenkebevillinger for steder som selger tjenester. Dette innebærer at eksempelvis frisører og andre aktører innen velværetilbud- og tjenester fortsatt kan søke om skjenkebevilling.

4.2 Fokus på vandel

Kommunen er lovpålagt å vandelsvurdere personer og selskaper i forbindelse med søknader om salgs- og skjenkebevilling. Vandelen skal være god så lenge man har en bevilling. Rådmannen ønsker å opprettholde fokus på vandel og ønsker å presisere dette i Bevillingspolitiske retningslinjer punkt 2.3.

Økonomisk kriminalitet er blitt mer sammensatt og organisert enn før og øker i omfang. Regjeringen har nylig forsterket innsatsen mot økonomisk kriminalitet. Regjeringen skriver: «Den økonomiske kriminaliteten stiller samfunnet overfor store utfordringer, og er en vedvarende trussel mot grunnleggende verdier som den norske velferdsstaten er tuftet på.» Kriminaliteten rammer individet, seriøse bedrifter taper mot uredelige konkurrenter og offentlig sektor mister inntekter.

Rådmannens mål er å sikre en effektiv vandelskontroll, ha tydelige reaksjoner mot alvorlig økonomisk kriminalitet og stråmannsvirksomhet. Det er helt sentralt å samarbeide med andre offentlige organer som eksempelvis Arbeidstilsynet, politiet, Skatteetaten og Mattilsynet. Kommunen har erfaring i viktigheten av å gjennomføre regelmessige vandelskontroller av alle bevillingshavere for å sikre at lovens krav er oppfylt. Regelbrudd sees ofte i sammenheng med andre lov og regelverk enn alkohollovgivningen.

Kommunen har til nå hatt en strategi når det gjelder salgs- og skjenkebevilling; «Lett å få – lett å miste». Denne strategien videreføres.

4.3 Salgs- og skjenkekontroller – dialog og hyppighet

Tett dialog og god kommunikasjon med salgs- og skjenkebransjen gir økt kvalitet i etterlevelsen av gjeldende regler. Det skapes rom for brukermedvirkning i forbindelse med tilbakemeldingene fra bransjen. Rådmannen vil opprettholde fokuset på dialog med bransjen, både i forbindelse med kontroller og egne møter ved behov.

Tidligere bevillingspolitiske retningslinjer i Bærum kommune har fastslått at kommunen skal utføre minst 4 kontroller i snitt per sted. Alkohollovens krav er imidlertid et snittall på 3. Rådmannen viser til at kontrollvirksomheten i økende grad har bevillingshavernes behov i fokus. God dialog med næringen er viktig når det gjelder kvalitetshevende tiltak. Dette tar imidlertid tid på kontroller. Rådmannen ønsker å prioritere kvalitet fremfor kvantitet. Dette betyr at kontrollhyppigheten nedjusteres til å tilfredsstillende lovens krav mot dagens retningslinje med en kontrollpraksis med flere kontroller enn loven tilsier. Til gjengjeld vil enkelte kontroller ta noe lenger tid.

4.4 Forskrift – foreta en revisjon

Rådmannen ønsker i kommende planperiode 2016 – 2020 å foreta gjennomgang av Bærum kommunes forskrift om salgs- og skjenketider. Eventuelle høringsrunder vil bli utført.

Inkludert i arbeidet med dialog med bransjen anser rådmannen det som viktig å gjøre lov- og regelverk mer brukervennlig. Rådmannen ser det er behov for enkelte omformuleringer av teknisk art i Bærum kommunes forskrift for salgs- og skjenketider.

Dagens forskrift har ingen snever unntaksregel for skjenketidene utendørs. Ved for eksempel arrangementen av Melodi Grand Prix på Fornebu og ved hjemkomst av Stabæk fotballag som hadde vunnet bronsemedalje i serien hadde dette vært nyttig. Det legges til grunn at det vil være en streng tolkning av hva som klassifiseres som «særskilte tilfeller». Rådmannen foreslår å utrede en regel for utvidet skjenketid utendørs ved særskilte tilfeller i kommende bevillingsperiode 2016 – 2020.

I planarbeidet har det vært avholdt et dialogmøte med skjenkebransjen der alle skjenkestedene i Bærum kommune var invitert. Formålet var å lytte til eventuelle alkoholpolitiske innspill disse hadde. De fremmøtte var samstemte i at de ønsket en mulighet for å øke utendørs skjenketid i sommersesongen. Videre foreslo bransjen å utvide innendørs skjenketid i Bærum til kl. 03.00, mot at skjenketiden for brennevin ble redusert til kl. 01.00. Rådmannen foreslår å utrede forslagene i kommende bevillingsperiode 2016 - 2020

4.5 Bevillingsperiode og fornyelse

Alkoholloven § 1-6 fastslår at kommunale salgs- og skjenkebevillinger faller bort når bevillingsperioden løper ut hvert fjerde år. Virksomhetene må derfor søke om ny bevilling for å kunne fortsette salgs- eller skjenkevirksomheten. Det er nylig vedtatt en unntaksregel, som innebærer at kommunen har mulighet til å beslutte at alle eller enkelte bevillinger kan videreføres i inntil fire nye år *uten* krav om søknad om ny bevilling. En forutsetning for å fatte slikt unntak, er at kommunen har foretatt en gjennomgang av alkoholpolitikken etter kommunevalget. Endringen trådte i kraft fra 1. januar 2016 slik at kommunene selv kan vurdere om det er behov for å gjennomføre en fornyelsesprosess før 30. juni 2016.

Sosialtjenesten og politiet er lovpålagte høringsinstanser ved behandling av søknad om salgs- og skjenkebevilling. Bærum kommune har også en praksis på at alle søknader om bevilling skal på høring til kemner og skattemyndighetene. Rådmannen mener det er behov for å gjennomføre en fullstendig fornyelse av alle salgs- og skjenkebevillinger i 2016.

Rådmannen vil i løpet av bevillingsperioden 2016 – 2020 se nærmere på hvilke kriterier som eventuelt kan legges til grunn for at enkelte bevillinger kan forlenges ved neste kommunevalg. Dette må være objektive kriterier som ikke innebærer usaklig forskjellsbehandling eller baserer seg på utenforliggende hensyn.

4.6 Oppsummering, bevilling:

Tiltak:

- Det gis ikke skjenkebevillinger i detaljvarehandelens ordinære åpningstider – punkt 2.9 i Bevillingspolitiske retningslinjer.
- Fokuset på vandel opprettholdes. Bevillinger skal være «lett å få – lett å miste».
- Administrasjonen skal ha fokus på dialog og veiledning overfor salgs- og skjenkebransjen – punkt 3.4 i Bevillingspolitiske retningslinjer.
- Antall kontroller i Bærum nedjusteres til alkohollovens krav.
- Rådmannen skal i planperioden 2016 – 2020, foreta en gjennomgang av Bærum kommunes forskrift for salgs- og skjenketider for alkoholholdig drikk. Gjennomgangen skal være lovteknisk, vurdere en regel for utvidet skjenketid utendørs ved særskilte tilfeller, bransjens innspill om endrede skjenketider utendørs samt bransjens innspill om utvidet skjenketid innendørs mot å innskrenke skjenketiden for brennevin.
- Det gjennomføres en fullstendig vandelsgjennomgang og fornyelse av alle salgs- og skjenkebevillinger, før 30.6.2016.
- Rådmannen vil i løpet av bevillingsperiode 2016 – 2020, se nærmere på hvilke kriterier som eventuelt kan ligge til grunn for at enkelte bevillinger kan forlenges etter neste kommunevalg, uten søknad om fornyelse.
- Bevillingspolitiske retningslinjer vedtas som praksis for administrasjonen.

Ansvar: Folkehelsekontoret